

Możliwości przeciwdziałania nieuzasadnionym podwyżkom cen w świetle aktualnej sytuacji spowodowanej zagrożeniem rozprzestrzeniania się zakażeń wirusem SARS-CoV-2

Ceny towarów i usług w gospodarce rynkowej są, co do zasady, swobodnie ustalane przez przedsiębiorców i stanowią wynikową popytu i podaży produktów na rynku oraz kosztów prowadzonej działalności.

Jednakże ze względu na liczne sygnały pochodzące od konsumentów, między innymi dotyczące zawyżania cen przez niektórych przedsiębiorców, obecnie Inspekcja Handlowa, na zlecenie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK), prowadzi monitoring wzrostu cen wybranych grup towarów (środków spożywczych oraz artykułów nieżywnościowych, w tym zwłaszcza artykułów higienicznych).

Nie wyklucza się przy tym konieczności podjęcia zmian w prawie, w celu ukrócenia takich praktyk. Jedynie bowiem w przypadku wprowadzenia ceny maksymalnej albo ceny sztywnej, obowiązujących w dacie zawarcia umowy sprzedaży, przedsiębiorca zobowiązany jest do jej zastosowania, a jeśli pobrał cenę wyższą od ceny sztywnej bądź maksymalnej, jest zobowiązany do zwrotu kupującemu różnicy^[1].

Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 374) daje ministrowi właściwemu do spraw zdrowia, na podstawie informacji przekazywanych mu przez Głównego Inspektora Farmaceutycznego, prawo ustalenia w drodze obwieszczenia maksymalnych cen:

- 1) produktów leczniczych o kategorii dostępności, o której mowa w art. 23a ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 499 z późn. zm.),
- 2) wyrobów medycznych w rozumieniu ustawy z dnia 20 maja 2010 r. o wyrobach medycznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 186),
- 3) środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego w rozumieniu ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1252 z późn. zm.),

które to produkty mogą być wykorzystane w związku z przeciwdziałaniem COVID-19.

Brak jest natomiast obecnie analogicznych możliwości regulowania cen przez Państwo Polskie w stosunku do innych kategorii produktów.

W aktualnym stanie prawnym opisane zagadnienie może stanowić znowę cenową w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów^[2], która to ustawa przyznaje kompetencje do działania w tym zakresie Prezesowi UOKiK, a nie Inspekcji Handlowej. Prezes UOKiK, w przypadku stwierdzenia istnienia znowy cenowej, w drodze decyzji m.in. nakazuje zaprzestanie jej stosowania oraz może nałożyć administracyjną karę pieniężną do 10% obrotów na podmioty w niej uczestniczące^[3].

Każdy ma prawo zgłosić Prezesowi UOKiK zawiadomienie o podejrzeniu zaistnienia znowy cenowej wraz z uzasadnieniem^[4]. Zawiadomienie takie musi zostać złożone na piśmie (opatrzone własnoręcznym podpisem, kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym, podpisem elektronicznym lub profilem zaufanym), a zatem nie e-mailowo. Zgłoszenie powinno ponadto zawierać^[5]:

- 1) wskazanie przedsiębiorcy, któremu jest zarzucane stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję;
- 2) opis stanu faktycznego, będącego podstawą zawiadomienia;

- 3) — wskazanie przepisu ustawy (np. art. 6 ust. 1 pkt 1 u.o.k.i.k.) lub Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (dalej: TFUE), którego naruszenie zarzuca zgłaszający zawiadomienie;
- 4) uprawdopodobnienie naruszenia przepisów ustawy lub TFUE (np. zdjęcia cen, dokładny opis zaobserwowanego stanu faktycznego);
- 5) dane identyfikujące zgłaszającego zawiadomienie (imię, nazwisko, adres).

Do zawiadomienia należy także dołączyć dokumenty potwierdzające naruszenie (np. zdjęcia cen, paragonów)[6].

Po zgłoszeniu otrzymuje się od Prezesa UOKiK pisemną informację o sposobie rozpatrzenia zawiadomienia wraz z uzasadnieniem[7].

Nadto, od 27 czerwca 2017 roku, osoba poszkodowana naruszeniem prawa konkurencji (m.in. złą cenową) ma prawo dochodzenia, w specjalnym uproszczonym trybie przed sądem powszechnym (okręgowym), odszkodowania za takie naruszenie[8]. W postępowaniu tym ustalenia prawomocnej decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję lub prawomocnego wyroku wydanego w wyniku wniesienia środka odwoławczego od takiej decyzji wiążą sąd w postępowaniu o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji co do stwierdzenia naruszenia prawa konkurencji.

[1] Art. 537 i art. 538 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 1145 z późn. zm.).

[2] Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 369 z późn. zm.; dalej: **u.o.k.i.k.**).

[3] Art. 10 ust. 2 oraz art. 106 ust. 1 pkt 1 u.o.k.i.k.

[4] Art. 86 ust. 1 u.o.k.i.k.

[5] Art. 68 ust. 2 u.o.k.i.k.

[6] Art. 86 ust. 3 u.o.k.i.k.

[7] Art. 86 ust. 4 u.o.k.i.k.

[8] Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o *roszczeniach o naprawienie szkody wyrządzonej przez naruszenie prawa konkurencji*(Dz. U. z 2017 r., poz. 1132).